

Hoe lief heb ik Uw woning

De publicaties die in de Artios-reeks verschijnen, willen dienstbaar zijn aan de toerusting vanuit de Bijbel.

In 2 Timotheüs 3:17 staat dat de Schriften ons gegeven zijn 'opdat de mens Gods artios zij, tot alle goed werk geartioseerd'. Artios betekent: compleet toegerust, en zodoende berekend op zijn taak.

De mens die God dient, mag dankzij de Schriften berekend zijn op zijn of haar taak in het leven, volledig toegerust tot alle goede werken.

Redactie:

ds. J.J. ten Brinke

ds. P. Nobel

drs. P.J. Vergunst

Voor een overzicht van de verschenen deeltjes in Artios-bijbelstudies, zie pag. 91.

Hoe lief heb ik Uw woning

Bijbelstudies over de tabernakel

Dr. W. Verboom

Een uitgave in samenwerking met de Gereformeerde
Bond in de Protestantse Kerk in Nederland

Hoe lief heb ik Uw woning
Bijbelstudies over de tabernakel
Dr. W. Verboom

ISBN 978-90-8897-424-3
NUR 702

Ontwerp omslag: Corné van der Horst
Opmaak binnenwerk: Buitenspel – Meppel

Bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Herziene
Statenvertaling © 2010/2016, tenzij anders aangegeven.

© 2025 Uitgeverij Groen, onderdeel van
Jongbloed Media – LEEUWARDEN

Alle rechten voorbehouden.

www.jongbloedmedia.nl

Inhoud

Inleiding	7
1 De tabernakel – huis van God	13
Exodus 25:1-9; 31:1-11	
2 Het brandofferaltaar	21
Exodus 27:1-8; 38:1-7	
3 Het koperen wasvat	27
Exodus 30:17-21; 38:8	
4 De tafel van de toonbroden	35
Exodus 25:23-30	
5 De gouden kandelaar	42
Exodus 25:31-40; 37:17-24	
6 Het reukofferaltaar	50
Exodus 30:1-10; 37:25-29	
7 De ark van het verbond	58
Exodus 25:10-22	
8 Het verzoendeksel met de cherubs	69
Exodus 25:17-22; 37:7-9	
Noten	89

Inleiding

Deze publicatie bevat acht bijbelstudies over de tabernakel van het volk Israël. We komen in aanraking met de bijzondere tent, waarin de **HEERE** op de woestijnreis te midden van Zijn volk wilde wonen.

Dat gebeurt als volgt: we beginnen met na te denken over de betekenis van de tabernakel als zodanig (hoofdstuk 1). Daarna gaan we door de ingang de voorhof binnen. Daar staan we stil bij het brandofferaltaar en het koperen wasvat (hoofdstuk 2 en 3). Vervolgens bezien we welke voorwerpen in het heilige staan: de tafel van de toonbroden, de gouden kandelaar en het reuk-offeraltaar (hoofdstuk 4, 5 en 6). Daarna staan we stil bij de ark en het verzoendeksel met de cherubs, die hun plaats hebben in het heilige der heiligen (hoofdstuk 7 en 8).

Telkens denken we na over wat deze voorwerpen vol symboliek betekenen en luisteren we naar wat we erover lezen in de Bijbel. Daarbij laten we ons leiden door een klassiek-gereformeerde uitleg. Dat betekent dat we wat we lezen niet vergeestelijken. Dat gebeurt bij de uitleg soms wel, tot in details. Wat we wel willen bezien, is hoe de tabernakel met zijn onderdelen hun vervulling hebben gekregen in het Nieuwe Testament. Het heil van God in de tabernakel – het heil van Zijn verbond – is vervuld in de komst en het heil van Gods Zoon, onze Heere Jezus Christus. Dat is in lijn met de brief aan de

Hebreeën. Ten diepste is Christus onze Tabernakel. Deze manier van lezen vinden we ook in onze gereformeerde belijdenissen. Elk hoofdstuk eindigt daarom met één of meer citaten uit deze geloofsbelijdenissen.

Aan het eind van elk hoofdstuk zijn gespreksvragen opgenomen. Ze hebben tot doel om te komen tot een onderling geloofsgesprek over de betekenis van de tabernakel voor ons persoonlijk leven en voor de bredere verbanden van Gods Kerk en Koninkrijk. Vanuit de eredienst in de tabernakel kan het dan gaan over bijvoorbeeld de verzoening, het verbond, de kerkdienst en andere onderwerpen. Het is mooi om daarbij oog te hebben voor de bevindelijke zijde van het geloof. De liederen die in elk hoofdstuk worden aangegeven, zijn daar mede voor bedoeld.

Van harte hoop ik dat deze bijbelstudies tot zegen mogen zijn voor het persoonlijk geloofsleven en voor het leven van de gemeente.

Als titel voor het boekje koos ik de woorden uit Psalm 26:8 (berijmd): 'Hoe lief heb ik Uw woning'. Ik hoop dat deze belijdenis ook die van u en jou mag zijn.

Dr. W. Verboom, Harderwijk

1

De tabernakel – huis van God

Exodus 25:1-9; 31:1-11

> Inleiding

Er staat een bijzondere tent in de woestijn. Het is de tabernakel, het heiligdom voor het volk Israël, op reis naar het beloofde land. Het is een tent zoals geen mens die ooit zou hebben uitgedacht. De Architect ervan woont in de hemel. Het is de HEERE, de God van Israël. Hij heeft op de berg Sinaï opdracht gegeven om de tabernakel te maken en aan Zijn hemelse tekentafel heeft Hij uitgetekend hoe die eruit moet zien. In één woord: fascinerend. Nee, niet naar menselijke begrippen. Dan moet je bij de toren van Babel zijn. De tabernakel is slechts een kwetsbare tent, maar zó uitgedacht, uitgetekend en gebouwd dat hij tegen storm, kou en hitte bestand is. Wat een mooie kleuren zijn erin te vinden: roodpurper, blauwpurper, scharlakenrood met al het goud, zilver en koper. Ook vullen bijzondere geuren van wierook, hars en onyx de heilige ruimte (Ex. 30:34). De naam tabernakel is een vertaling van het Hebreeuwse woord *misjkan*, dat letterlijk ‘woning’ betekent. Dát is deze tent, en wel een heel bijzondere: de woning van de HEERE, de God van Israël. Een stukje hemel op aarde. Dat is het wonder van de tabernakel. We kunnen

de tabernakel ook de woning van het verbond noemen. Wie de tabernakel ziet, ziet in alles het wonder van het verbond van God met Zijn volk, de relatie van God met mensen, vol van genade en waarheid. De HEERE, de God van Israël, is geen onbereikbare God. Nee, Hij is een God Die mensen zoekt en in hun midden wil wonen. Echt wonen! Hij komt maar niet op bezoek, Hij komt er wonen. Wie de HEERE zoekt, vindt Hem hier, in de tent van de ontmoeting, tussen Zijn volk.

In de bijbelstudies in dit boekje willen we erover nadenken hoe dit wonder zichtbaar wordt. Bijvoorbeeld in de gouden kandelaar en het brandofferaltaar, in het reukofferaltaar en de ark met het verzoendeksel. Alles ademt de heiligheid en de zondaarsliefde van God. Heiligheid, want de HEERE is een heilige God, Die geen zonde kan gedogen. Ook zondaarsliefde, want Hij wil in Zijn genade de zonde van Zijn volk bedekken en verzoenen. Zo troont en woont de HEERE tussen de cherubs (Ps. 99:1, berijmd).

> Opdracht en bouw van de tabernakel

Het begint allemaal met de opdracht die de HEERE aan Mozes geeft op de berg Sinaï. In Exodus 25:8 lezen we: ‘En zij moeten voor Mij een heiligdom maken, zodat Ik in hun midden kan wonen.’ Meteen daarna geeft God instructies hoe de tabernakel eruit moet zien. Niet volgens menselijke ideeën, maar: ‘Volgens alles wat Ik u zal tonen, een ontwerp van de tabernakel en een ontwerp van al zijn voorwerpen, zó moet u het maken’ (vers 9). Voor de uitvoering van deze opdracht worden twee mensen aangewezen: Bezaleël uit de stam Juda en Aholiab uit de stam Dan. De HEERE geeft hun bijzondere gaven om dit kunstwerk te maken en leiding te geven aan allen die bij de bouw betrokken worden (Ex. 38:22-23). Hun opdracht is geen menselijk idee, van onderop bedacht, maar een roeping van God, van bovenaf. Daarover lezen we: ‘Mozes had namelijk

Bezaleël en Aholiab geroepen, en ieder die vakkundig was, aan wie de HEERE wijsheid in zijn hart gegeven had, iedereen wiens hart hem ertoe bewoog om naar voren te komen om het werk te verrichten' (Ex. 36:2). Bezaleël is een nakomeling van Juda; hij is de zoon van Uri en de kleinzoon van Hur (Ex. 31:1). Hij heeft een mooie naam, want Bezaleël betekent: in de schaduw van God. Die uitdrukking kennen we uit Psalm 91, waar we lezen over 'overnachten in de schaduw van de Almachtige'. Daarmee wordt de bescherming van de HEERE bedoeld. Tegelijk met zijn roeping heeft de HEERE Bezaleël vervuld met bijzondere gaven van de Heilige Geest, namelijk wijsheid, inzicht, kennis en allerlei vakmanschap (vers 3). Daardoor is hij in staat 'om ontwerpen te bedenken en om die uit te voeren in goud, zilver en koper; en om edelstenen te bewerken en in te zetten, en om hout te bewerken, dus om allerlei werk te verrichten' (vers 4-5).

Aholiab kunnen we zien als de naaste medewerker van Bezaleël. Hij is een zoon van Ahisamach en behoort tot de stam Dan (Ex. 38:23). Zijn naam betekent 'tent van de Vader'. Het is mooi om te bedenken dat in die naam zijn levenswerk wordt vertolkt. Is de tabernakel, waaraan hij zijn artistieke gaven gaf, niet de tent van zijn hemelse Vader? We krijgen de indruk dat Bezaleël en Aholiab elkaar aanvullen. Zo lezen we van Aholiab dat hij speciaal deskundig is als het om graveerwerk gaat. Ook is hij een kunstenaar in het bewerken van linnen (Ex. 38:23). Mooi om samen te werken en elkaar aan te vullen in de dienst van de HEERE. We mogen in de samenwerking van Bezaleël en Aholiab een voorafschaduw zien van wat Paulus later schrijft: 'Er is verscheidenheid van genade-gaven, maar het is dezelfde Geest. Al deze dingen echter werkt één en dezelfde Geest, Die aan ieder afzonderlijk uitdeelt zoals Hij wil' (1 Kor. 12:4,11).

Dit is een bijzonder moment in de geschiedenis van Israël. Er worden inspiratiebronnen aangeboord door de Heilige Geest.

Daardoor wordt de bouw van Gods woning één grote liefdedienst. Geen wanklank wordt gehoord. Gods opdracht bindt alle medewerkers samen.

Er is nog iets wat opvalt. Dat heeft te maken met een praktische vraag. Er is heel veel nodig aan materialen. Waar moeten die vandaan komen? Antwoord: die worden allemaal door het volk bijeengebracht. Exodus 25 noemt dat een 'hefoffer' van het volk.¹

Stel je voor: van alle kanten komen de mensen bij Mozes, met handen vol goud, zilver, koper, wol, linnen, dierenhuiden, acaciahout, olie, edelstenen enzovoort (vers 1-9). Er komt zelfs zoveel binnen dat Mozes een stop moet instellen (Ex. 36:6).

> De indeling van de tabernakel

In Exodus 26 en verder lezen we hoe de tabernakel eruit moet zien. Een kunstwerk, waarvoor kosten noch moeite gespaard zijn. Wat de omvang betreft: de tabernakel is 30 el lang, 10 el breed en 10 el hoog.²

Hij bestaat uit twee delen: het heilige en het heilige der heiligen. Het heilige is 20 el lang en 10 el breed. Het heilige der heiligen is 10 el lang en 10 el breed (een kubus). De ingang van de tabernakel bevindt zich aan de oostzijde, waar de zon opkomt. Hij bestaat uit gordijnen, gehangen aan vijf pilaren. In het heilige staan verschillende voorwerpen die gebruikt worden in de dagelijkse eredienst: de tafel van de toonbroden, de gouden kandelaar en het reukofferaltaar. Alleen priesters mogen hier naar binnen gaan om hun werk te doen. Het heilige der heiligen is van het heilige gescheiden door een voorhangsel. In deze ruimte staat de ark van het verbond met het verzoendeksel en daarop twee cherubs. Hier mag alleen de hogepriester één keer per jaar naar binnen gaan, op de Grote Verzoendag (Lev. 16). Om de tabernakel heen wordt een hoge omheinde ruimte van 100 bij 50 el gemaakt: de voorhof. Hier

staan het brandofferaltaar en het koperen wasvat. De ingang van de voorhof bevindt zich evenals de ingang van de tabernakel, aan de oostzijde. Ook deze ingang bestaat uit bewerkte gordijnen, opgehangen aan vier pilaren. In de voorhof mogen alle Israëlieten komen, mits ze niet onrein zijn.

> Enkele bijzonderheden

De bovenkant van de tabernakel bestaat uit kleden van dubbeldraads fijn linnen en blauwpurperen, roodpurperen en scharlakenrode wol, alle met cherubs erop afgebeeld (Ex. 26:1). Daaroverheen, ter bescherming, kleden van geitenhaar (vers 7). De zijanten van de tabernakel bestaan uit planken van acaciahout. Ze staan met zilveren voetstukken in de grond en zijn door middel van dwarsbalken met elkaar verbonden.

Het voorhangsel tussen het heilige en het heilige der heiligen bestaat uit blauwpurperen, roodpurperen en scharlakenrode wol en dubbeldraads fijn linnen. Op het voorhangsel zijn afbeeldingen van cherubs aangebracht. Het hangt aan pilaren van acaciahout, met goud overtrokken, met gouden verbindingen en zilveren voetstukken.

De ingang (poort) van de voorhof bestaat uit een lang gordijn van 20 el van blauwpurperen, roodpurperen en scharlakenrode wol en dubbeldraads fijn linnen, aan pilaren op voetstukken.

In de komende bijbelstudies zoomen we er dieper op in. Het geheel van de tabernakel en de voorwerpen is vol symboliek, die ook voor ons van veel betekenis is.

> De tabernakel is klaar

Na ongeveer een jaar hebben Aholiab en Bezaleël met hun medewerkers de bouw van de tabernakel voltooid. Kosten noch moeite zijn gespaard. De onderdelen van de tabernakel

worden bij Mozes gebracht. Dan breekt er een belangrijk moment aan. Mozes voert een eindinspectie uit. Alles moet exact kloppen met de opdracht die de HEERE had gegeven. Het verlossende woord komt spoedig. Mozes kan zijn goedkeuring geven. Het staat zo eenvoudig mooi geschreven in Exodus 39:43: 'En Mozes zag heel het werk, en zie, zij hadden het gemaakt zoals de HEERE geboden had, zo hadden zij het gemaakt.' Het werk is klaar. Het is alles in harmonie en met liefde gedaan. Dan lezen we het zinnetje: 'Toen zegende Mozes hen.' Bezaleël en Aholiab en alle medewerkers, van de kleinste tot de grootste, mogen na hun 'eredienst' als gezegende mensen naar hun tent gaan. Daarna breekt er een bijzondere nieuwjaarsdag aan. De HEERE zegt tegen Mozes: 'Op de eerste dag van de eerste maand moet u de tabernakel, de tent van de ontmoeting, opbouwen' (Ex. 40:2). Nu worden alle onderdelen in elkaar gezet. Het is de kroon op het werk. Als eerste wordt de ark geplaatst in het heilige der heiligen (Ex. 40:3). Dan volgen alle andere onderdelen. Als laatste wordt het gordijn voor de ingang van de voorhof opgehangen.

Wat moet het alles indruk hebben gemaakt op de mensen die de opbouw hebben gezien. Je kunt het je zó voorstellen dat een kind aan zijn vader vraagt: 'Wat betekent dat voorwerp?' De vader antwoordt: 'Dat is het brandofferaltaar, kind. Het krijgt zijn plaats in de voorhof. Daarop mogen de priesters straks onze offers aan de HEERE brengen.' Maar nog is het werk voor de tabernakel niet klaar. Mozes krijgt een laatste opdracht: 'Dan moet u de zalfolie nemen en de tabernakel met alles wat zich erin bevindt, zalven. U moet hem heiligen met alle bijbehorende voorwerpen, dan zal hij heilig zijn' (Ex. 40:9). Zo wordt het geheel van de tabernakel geheiligd, afgezonderd voor de dienst aan de HEERE. Ook Aäron en zijn zonen, de priesters en hun kleding worden gezalfd, geheiligd, apart gezet voor de eredienst (Ex. 40:15). Ootmoedig en met

diepe dankbaarheid mag Mozes later schrijven: ‘Zo voltooide Mozes het werk’ (Ex. 40:33).³

Dat de HEERE Zijn goedkeuring geeft en Hij hier wil wonen te midden van Zijn volk, blijkt uit het laatste dat over de bouw van de tabernakel staat geschreven: ‘Toen overdekte de wolk de tent van ontmoeting, en de heerlijkheid van de HEERE vervulde de tabernakel’ (Ex. 40:34). En: ‘Want de wolk van de HEERE was overdag op de tabernakel, en ’s nachts was er een vuur in, voor de ogen van heel het huis van Israël tijdens al hun tochten’ (Ex. 40:38).⁴

> Op reis door de woestijn

Na de bouw van de tabernakel trekt Israël verder. Het is als volk van God onderweg naar het beloofde land. Daar ligt de bestemming. Er is één ding in de tabernakel dat daarop wijst. Het is de zandgrond, waarop de voeten van de priesters in de tabernakel lopen. Die woestijngrond zegt: je blijft hier niet. De HEERE is met je op reis naar het beloofde land. Wanneer dan ook het moment aanbreekt dat het volk moet opbreken, wordt de wolk boven de tabernakel omhooggeheven (Num. 9:17). Een belangrijk punt is dan hoe de tabernakel moet worden afgebroken, meegenomen en bij een volgende rustplaats weer moet worden opgebouwd. Hierin hebben de levieten een speciale taak. De HEERE geeft daarvoor aan Mozes bijzondere opdrachten. Zo moeten Aäron en zijn zonen speciaal zorgen voor het transport van de ark en van het voorhangsel (Num. 4:5 en 6). Tijdens de reis gaan de wolkkolom en de vuurkolom als tekenen van Gods aanwezigheid voorop. Dat het transport van de tabernakel dan maar niet alleen een praktische aan gelegenheid is, maar van betekenis is voor de leiding van God met Zijn volk, zien we in Numeri 10:35-36. Daar lezen we: ‘En het was bij het opbreken van de ark dat Mozes zei: Sta op, HEERE, laat Uw vijanden overal verspreid worden en hen die